

3. Надання послуг з вивезення побутових відходів (операції поводження з побутовими відходами – збирання, зберігання, перевезення). Критерії та методи оцінки якості (СОУ ЖКГ 08.09-020:2012) : СОУ ЖКГ 08.09-020:2012. – [Чинний від 01-07-2013]. – К. : ДП «Український науково-дослідний і навчальний центр проблем стандартизації, сертифікації та якості», 2012. – XII, 12 с. (Стандарт організації України)

**Танцюра Ю.А.,**

студентка

Національний авіаційний університет

### **ПРОБЛЕМАТИКА ВИЗНАЧЕННЯ МЕГАПОЛІСІВ У ГЛОБАЛЬНОМУ ЕКОНОМІЧНОМУ ПРОСТОРИ**

Сучасні мегаполіси розвиваються в якості міжнаціональних вузлів глобального економічного простору за рахунок локалізації і концентрації важливих функцій, інформаційних потоків та інноваційних видів діяльності. Великі міські агломерації фіксують важливі імпульси людського розвитку, стаючи центрами формування громадянського суспільства, вдосконалення загальнолюдських норм і інституцій та набувають все більшої значущості, впливаючи на розвиток ключових, глобальних, політичних, економічних, соціальних, демографічних, культурних та інших процесів.

Число мегаполісів, які формують просторово-організаційний каркас глобальної економіки, безперервно збільшується внаслідок розширення географії ділових зв'язків, появи нових центрів ділової активності, інтеграції в глобальну економічну систему нових елементів.

Перші спроби ідентифікації міст, що грають важливу роль в процесах загальносвітового розвитку, були зроблені в роботах П. Геддеса (P. Geddes) [1], Ж. Готтмана (T. Gottman) [2], Л. Мамфорда Mumford) [3]. Для виявлення ключових міських агломерацій вчені використовували такі показники розвитку міст, як кількість та густота населення, площа та внесок в національну економіку.

Подальший розвиток цього напрямку пов'язано з роботами Р. Коена (R. Cohen), П. Нокса (P. Knox), Дж. Фрідмана (J. Friedman), Г. Вулфа (Wolff), Н. Глікмана (N. Glickman), в яких ідентифікація ключових міст світу тісно погоджувалася з теорією міжнародного

поділу праці [4]. В якості вихідних індикаторів даних для аналізу використовувалися економічні (статистичні) показники розвитку міст[5], а також індикатори, пов'язані з діяльністю транснаціональних корпорацій, бірж і банків, з переміщенням капіталу.

З розвитком системного підходу у всіх областях знань дослідники позиціонують мегаполіси як структурні елементи світового геополітичного і глобального економічного простору, самостійно формують мережі транснаціональних взаємодій.

Але незважаючи на появу різноманітних методів оцінки ролі міст у світовій економіці, зростання числа оцінюваних чинників, розвиток нових методів збору та обробки інформації, та підвищення доступності даних для дослідження в розрізі міських агломерацій, проблема ідентифікації ключових міст залишається як і раніше актуальною.

Однією з головних проблем, що ускладнюють виявлення найбільш впливових міст, є відсутність чіткої концепції міст і різноманіття використовуваних дослідниками понять для позначення міських агломерацій, що зробили істотний вплив на розвиток економічної, політичної, соціально-культурної сфер людського буття. Вирішення питання ускладнюється не тільки певними недоліками, властивими в тій чи іншій мірі кожній з сучасних систем оцінки, скільки відсутністю ясного і чіткого уявлення про те, за допомогою яких індикаторів (або їх сукупності) пояснюється значення міста в системі глобальної економіки.

Мегаполіс, як і раніше, є одним з найбільш часто вживаних дослідниками поняттям порівняно з новими численними термінами, які з'явилися в останні десятиліття для визначення міських агломерацій.

У зарубіжній літературі існує чіткий поділ концептів мега-міста (megacity), до складу якого входять поняття «конурбація» (conurbation), «метрополіс» (metropolis), «мега-поліс» (megalopolis), «глобальний міський регіон» (global city-region), «глобалізоване місто» (globalized city), «мега-регіон» (megaregion), і «глобальне місто», близькими за значенням до якого є дефініції світове місто і альфа-місто. Дане розмежування обумовлене тим, що генезис позначених груп понять відбувався під впливом різних дослідницьких традицій в урбаністиці: демографічно-географічної, заснованої на аналізі статистичних і кількісних показників розвитку міських агломерацій, і функціональної, яка оформилася в зв'язку з поглибленням досліджень економічної ролі великих міст. Таким чином, концепції мега-міста і глобального міста позначають різні властивості міських агломерацій - розмірність і функціональне значення відповідно.

Отже, мега-міста можуть бути легко ідентифіковані на основі аналізу просторових і демографічних характеристик. Типовими критеріями в даному випадку є розміри займаної території, кількість і щільність населення, протяжність транспортних магістралей, площа будівель і споруд і т. д. Ідентифікація міст, які суттєво впливають на розвиток глобальної економіки, є більш складною проблемою через відсутність наукового консенсусу щодо того, що визначає «глобальність міста». У цьому основна причина численності досліджень мегаполісів в аспекті оцінки їх значимості в розвитку світового господарства.

Безумовно, складно обґрунтувати фіксований набір критеріїв, які дозволять оцінити роль мегаполісу в структурі глобального економічного простору. Міста, що мають ключове значення для розвитку глобальної економіки, можуть істотно відрізнитися за такими параметрами, як кількість і щільність населення, розміри, розвиненість інфраструктури. В сучасних умовах ні кількість і щільність населення міста, ні площа займаної ним території, ні його столичний статус у великій країні не забезпечують йому ключову роль в глобальній економіці.

У цілому найважливіші мегаполіси світу характеризуються екстремальними концентраціями ресурсів, можливостей і елементів інфраструктури, а також значною функціональною роллю в системі глобальної економіки і високим ступенем використання в системі транснаціональних взаємодій.

В умовах посилення значущості нематеріальних факторів виробництва, віртуалізації різних видів людської активності, становлення та розвитку загальнопланетарного інформаційно-комунікаційного простору роль і значення окремого мегаполісу визначаються, не стільки показниками концентрації фінансових і економічних інститутів і різних видів капіталу і ресурсів, скільки ступенем інклюзії мегаполісу в глобальне економічне середовище як систему транснаціональних взаємодій, яка визначається різноманітністю і міцністю його зв'язків з елементами структури глобального економічного простору. Таким чином, базовим індикатором для ідентифікації мегаполісів як вузлів глобального економічного простору стає ступінь інтегрованості мегаполісу в глобальну економічну систему, а предметом аналізу – характер відносин мегаполісу з внутрішнім і зовнішнім середовищем.

### Список літературних джерел

1. Geddes P. Cities in Evolution –London : Routledge. Thoemmes Press Reprint, 1997.

2. Gottmann J. Megalopolis: the urbanized northeastern seaboard of the United States. – New York: Twentieth Century Fund, 1961
3. Mumford L. The City in History: Its Origins, Its Transformations, and Its Prospects. – New York: Harcourt, Brace and World, 1961
4. The Global Cities Reader -Ed. by Brenner N., Keil R. Bell & Bain
5. Glickman N. Cities and the International Division of Labour. The Capitalist City: Global Restructuring and Community Politics. –Oxford : Blackwell, 1987

**Науковий керівник:** Касьянова Н.В., д.е.н., проф.,  
Національний авіаційний університет

**Тулчинський Р. В.,**  
к.е.н., доцент,  
ПВНЗ «Міжнародний науково-технічний університет імені  
академіка Юрія Бугая»

## **РОЗВИТОК МІСЬКИХ АГЛОМЕРАЦІЙ В УМОВАХ СТАНОВЛЕННЯ НОВОГО РЕГІОНАЛІЗМУ В УКРАЇНІ**

Країни, що входять до європейського простору розвиваються відповідно до парадигми нового регіоналізму. Основні принципи становлення нового регіоналізму відображаються у прийнятій Асамблеєю Європейських регіонів 4 грудня 1996 р. Декларації щодо регіоналізму, що полягає у розширенні й посиленні повноважень та окресленні напрямів розвитку регіонів із основними завданнями та положеннями політики підтримання регіоналізму [1].

Новий регіоналізм в європейських країнах супроводжується процесами децентралізації, що полягають не тільки у збільшенні та розширенні прав місцевої влади в управлінні всіма сферами життя населення, а й відповідальності перед громадянами. Новий регіоналізм як явище знаходиться у постійній трансформації під впливом глобалізації, економічної лібералізації, політичних сил та соціально-економічної політики на різних рівнях, у тому числі самих регіонів, оскільки існують різні напрями та бачення регіонів щодо обрання заходів їх соціально-економічного розвитку та різні принципи формування регіональних утворень [4, с. 39].